

A sanskrit (szanszkrit) abc

Manapság olyan időszakot élünk, amikor a képek és piktogramok egyre inkább átveszik az uralmat az írott szövegek felett, mivel a tableteken, okostelefonokon nem lehet hosszabb szövegeket, kényelmesen olvasni.

Bizonyos információk, tanítások közvetítéséhez ugyanakkor szükség van a hagyományos formákra, mert azok révén az információk sokkal árnyaltabban közvetíthetők, és a dekódolási folyamat jobban –bár korántsem tökéletesen- irányítható.

Ugyanebbe a kérdéskörbe botlunk, ha azt vizsgáljuk, hogy le kell-e fordítani magyarra a yoga-szövegek sanskrit kifejezéseit. Ha túljutunk a kezdeti idegenkedés és ellenállás szakaszán, és ha nem csupán a fizikai jóga gyakorlatok iránt érdeklődünk, rá kell jönnünk, hogy mennyivel egyszerűbb néhány tucat sanskrit kifejezést megtanulnunk, mint minden egyes alkalommal megküzdeni a fordítások esetlegességével és félreérthetőségével.

A fő nehézséget az jelenti, hogy a sanskrit nyelv analógiás szerkezetű, ami azt jelenti, hogy szinte az összes kifejezésnek többféle jelentése, jelentés-tartománya van, ami egyetlen szóval nehezen adható vissza. Ez óhatatlanul redukcionizmushoz, a közvetített üzenet csökkenéséhez vezet.

További nehézség, hogy egyes kifejezések az univerzum vagy éppen az elme felépítésének, működésének olyan finomságait tárgyalják, amelyre a modern nyelvekben egyszerűen nincsenek szavak, mert a hétköznapi életben nem beszélünk ilyenekről. Megint csak a körülírás marad, a fordító vagy beszélő szubjektív választása szerint.

Fontos gyakorlati szempont lehet, hogy a sanskritban még egybeesik a tartalom és a forma, vagyis az adott kifejezés kimondása létrehozza a kifejezett tartalmat: pl. a santi (santi) kimondásával nem csupán közöljük valakivel, hogy „béke”, hanem a szó rezgése békés hullámot kelt bennünk és hallgatókban egyaránt! Ugyanerre a „béke” vagy a „peace” szavak kiejtése nem képes....

És végül további előny, hogy a sanskrit szavakkal elsajátítunk egy olyan szak-zsargont, amely segítségével Indiában, vagy bárhol a világon képesek leszünk magabiztosan kommunikálni a tanítókkal, oktatókkal.

Az alábbiakban próbáltam egy áttekinthető táblázatban megjeleníteni a sanskrit abc hangjait, és kiejtésük sajátosságait. Szerencsére a sanskritban úgy kell a szavakat kiejteni, ahogy olvassuk őket. A teljesen kezdőknek először érdemes megjegyezniük az „s”, „ś”, és az „ṣ” hangok, valamint a jelentősen eltérő „j”, „c”, „y” hangok kiejtését. Ennyi elég is az olvasáshoz, mert az összes többi hang hasonlít a magyar hangokhoz!

A sanskrit abc hangjai

a	Leginkább egy rövid „á” hangnak felel meg. Esetenként gyenge „a”-nak is ejtik.	ā	Hosszú „á” hang, kb. mint az „ás” szóban.
i	Rövid „i” hang, kb. mint az „itt” szóban	ī	Hosszú „í” hang, kb. mint az „ír” szóban
u	Rövid „u” hang, kb. mint az „ugar” szóban	ū	Hosszú „ú” hang, kb. mint az „úr” szóban
ṛ	Lágy „r” hang, ejtése és átírása is „ri”	ṛī	A „&” hang kétszer olyan hosszan ejtett változata, gyakran „rī”-ként írják át
ḷ	Lágy „l” hang, ejtése és átírása is „li”	ḷī	A „l” hang kétszer olyan hosszan ejtett változata, nagyon ritka
e	Kettőshangzó „é”, mint az „ég” szóban	ai	Kettőshangzó „ai”, mint a „máj” szóban. A modern használatban ejtik é(j)-nek is.
o	Kettőshangzó „ó”, nagyjából „ó(u)”-ként lehetne leírni;	au	Kettőshangzó, mint az „autó” szóban; a modern használatban ejtik ó(ú)-nak is.
ṁ	Anusvāra: az öt megelőző magánhangzó nazális zengetése.	ḥ	Visarga: az öt megelőző magánhangzó rövid megismétlése egy „h” hang után.

ka	Mint a „kemény” szóban	kha	Hehezetes hang, nagyjából mint a magyar „lakhat” szóban
ga	Mint a „gunár” szóban	gha	Hehezetes hang, nagyjából mint a magyar „foghat” szóban
ṇa	Torokban képzett nazális hang, mint a magyar „ing” szóban		
ca	Szokásos kiejtése a magyar „cs”-nek felel meg	cha	Hehezetes hang, kb. mint a „dicshimnusz” szóban, de egyetlen hang.
ja	Szokásos kiejtése a magyar „dzs”-nek felel meg	jha	A „ja” hehezetes párja.
ṇa	Az „ny” hanggal azonosítják, de közelebb áll a „lándzsa” szóban ejtett orrhanghoz		
ṭa	A nyelvcsúcs hátrahajlításával ejtett „t” hang	ṭha	A „ṭa” hehezetes párja.
ḍa	A nyelvcsúcs hátrahajlításával ejtett „d” hang	ḍha	A „ḍa” hehezetes párja.
ṇa	A nyelvcsúcs hátrahajlításával ejtett „n”, orrhang		
ta	Mint a magyar „t” hang, a „tábla” szóban	tha	Az előbbi „t” hang hehezetes változata, mint a magyar „láthat” szóban.
da	Mint a magyar „d” hang, a „dal” szóban	dha	Az előbbi „dh” hang hehezetes változata, mint a magyar „adhat” szóban.
na	Mint a magyar „n” hang a „néni” szóban		
pa	Mint a magyar „p” hang a „párna” szóban	pha	Az előbbi „ph” hang hehezetes változata, mint a magyar „kaphat” szóban.
ba	Mint a magyar „b” hang, a „bárány” szóban	bha	Az előbbi „b” hang hehezetes változata, mint a magyar „szabhat” szóban.
ma	Mint a magyar „m” hang a „mama” szóban.		

ya	Megegyezik a magyar „j” hanggal, mint a „jó” szóban.	ra	Mint a magyar „r” hang, ám a nyelvcsúcs hátrébb hajlik, és a szájpadról ér.
va	A magyar „v” és az angol „w” közötti hang.	la	Mint a magyar „l” hang a „liliom” szóban.
śa	Selypítve ejtett „s” hang, a nyelv hát a szájpadról érinti.	śa	Mint a magyar „s” hang, csak a nyelv itt is hátrahajolva a szájpadról érintkezik.
sa	Mint a magyar „sz” hang a „szép” szóban.	ha	Zöngés „h” hang (ellentétben a zöngétlen magyar „h”-val!)
kṣa	Mint az angol „action” szóban.		

Megjegyzés: A szanszkritban a mássalhangzókhoz és a félhangzókhoz automatikusan hozzáértene egy „a” magánhangzót, ezért jelenik meg így a táblázatban. A honlapon használt latin betűs átírásokban ennek nincs jelentősége, mivel ilyenkor a megfelelő magánhangzó is kiírásra kerül. Kizárólag az eredeti, devanāgarī (देवनागरी) szövegek olvasásakor kell ezt a sajátosságot figyelembe vennünk.